

***Translation Studies Days. Międzynarodowa konferencja naukowa
Dyrekcji Generalnej ds. Tłumaczeń Pisemnych (DGT, Komisja
Europejska), Bruksela, 17–18 lutego 2011 r.***

W dniach 17-18 lutego 2011 roku w Brukseli odbyła się pierwsza konferencja poświęcona tłumaczeniu zorganizowana przez Komisję Europejską. Podczas konferencji prezentowano cztery projekty dotyczące tłumaczenia i wielojęzyczności w Unii Europejskiej prowadzone przez Dyрекję Generalną ds. Tłumaczeń Pisemnych (DGT) bądź na jej zlecenie i zakończone w okresie październik 2010 – luty 2011.

W dwudniowej konferencji uczestniczyło ok. 150 osób z całego świata, przedstawiciele świata nauki (przede wszystkim uniwersytetów i szkół wyższych kształcących tłumaczy), biznesu (agencje tłumaczeniowe, organizacje zrzeszające tłumaczy) i polityki (przedstawiciele instytucji unijnych i międzynarodowych). Wystąpienia, obrady oraz dyskusje odbywały się w wielu językach Unii Europejskiej i były tłumaczone na języki ojczyste uczestników konferencji. Miejszem obrad było centrum konferencyjne Charlemagne w Brukseli.

Konferencję otworzył Rytis Martikonis, Dyrektor Generalny DGT, zaś Francisco de Vincente, Dyrektor Dyrekcji S – Strategia Przekładu i Wielojęzyczność, dokonał wprowadzenia do studiów DGT nad tłumaczeniem i wielojęzycznością.

Pierwsze najobszerniejsze opracowanie (*Lawmaking in the EU Multilingual Environment*), przygotowane przez zespół węgierskich prawników i lingwistów/tłumaczy, dotyczyło stanowienia prawa europejskiego w środowisku wielojęzycznym. Metodologicznie projekt opierał się na: 1) analizie ankiet wypełnionych przez tłumaczy i prawników-lingwistów zatrudnionych w trzech najważniejszych instytucjach Unii Europejskiej (Komisja, Rada, Parlament) i aktywnie uczestniczących w stanowieniu prawa oraz przez narodowych ekspertów i sędziów stosujących prawo UE; 2) analizie wywiadów z przedstawicielami instytucji unijnych zaangażowanych w przygotowanie projektów regulacji prawnych oraz z osobami odpowiedzialnymi za projektowanie i tłumaczenie aktów prawnych z państw z dwoma lub trzema językami urzędowymi (Kanada, Malta, Belgia, Szwajcaria); 3) analizie literatury przedmiotu obejmującej prace naukowe, tomy konferencyjne, a także dokumenty opracowane przez same instytucje przygotowujące wielojęzyczne prawo. Z dziesięciu gałęzi prawa szczególnie skupiono się na dwóch dziedzinach: ochronie konsumentów – z uwagi na pojęcia i terminologię od dawna „zakotwiczone” w narodowych systemach prawnych oraz ochronie środowiska – z uwagi na to, że zakres tej gałęzi prawa ewoluuje, a jej opis wymaga nowych pojęć i terminów.

Projekt był próbą odpowiedzi na pytanie, jaki jest wpływ wielości 23 języków i kultur prawnych na proces tworzenia prawa w UE, jego jakość i efektywność. Próba, trzeba dodać, ambitną, szeroko zakrojoną i metodologicznie wiarygodną. Jednym z ważniejszych wniosków było wskazanie, że w procesie wielojęzycznego stanowienia prawa najsłabszym ogniwem jest jakość tłumaczeń oraz weryfikacja tekstów pod kątem prawnym i językowym przed ich przyjęciem we wszystkich ję-

zykach urzędowych Unii Europejskiej. Chociaż z drugiej strony trzeba pamiętać, że w latach 2005-2010 wykryto jedynie 970 przypadków rozbieżności pomiędzy wersjami językowymi, z czego 60-70 przypadków spowodowało problemy związane ze stosowaniem prawa europejskiego przez sądy krajowe państw członkowskich.

Drugi projekt *Contribution de la traduction à la société multilingue dans l'Union européenne* (Euréval) analizował wpływ tłumaczenia na społeczeństwo europejskie w takich obszarach, jak: przekazywanie wiedzy, globalizacja gospodarki, wymiana kulturowa, budowa Europy, mniejszości językowe. Wątpliwości wzbudziła jednak sama metodologia projektu. To panel dziewięciu ekspertów określił 84 skutki wpływu tłumaczenia na społeczeństwa oraz przypisał określone wartości ich wpływu na wymienione obszary (tzw. *concept-mapping*). Kwerenda obejmowała jedynie ok. 80 pozycji bibliograficznych, zaś postrzeganie roli tłumaczenia w Europie podsumowano na podstawie 150 ankiet rozesłanych wśród tłumaczy, naukowców i urzędników. W projekcie pominięto też „mniejsze” języki Unii Europejskiej.

Pierwszy dzień konferencji zakończył się debatą przy „okrągłym stole”, w której uczestniczyli François Grin, profesor ekonomii z Uniwersytetu w Genewie, Astrid Guillaume (Université Paris-Sorbonne i The European Observatory for Plurilingualism), prof. Christina Schäffner (Aston University) i Luis Pérez-González (University of Manchester). Dyskusję trafnie podsumował prof. Grin: „tłumaczenie wynika z wielojęzyczności i do niej prowadzi”.

W drugim dniu konferencji prezentowano ciekawy projekt *Best Multilingual Business Practices in the EU* (Bureau van Dijk). Przegląd wielojęzycznych praktyk biznesowych obejmował 17 studiów przeprowadzonych w latach 2003-2010. Pięć spółek europejskich różnej wielkości zostało następnie wskazanych przez Komisję Europejską do przeprowadzenia szczegółowych analiz oraz ankiet pod kątem wielojęzyczności przy rekrutowaniu personelu, podczas posiedzeń organów spółki, prowadzonej dokumentacji, korzystania z usług tłumaczeniowych, itd. Dodatkowo zaproszono na konferencję przedstawicielkę jednej z ankietowanych firm, której uczestnicy konferencji zadali wiele szczegółowych pytań na temat praktyk wielojęzycznych stosowanych w jej firmie. Projekt w podsumowaniu określił po dziesięć najlepszych praktyk wielojęzycznych w poszczególnych kategoriach firm (małe i średnie przedsiębiorstwa, spółki globalne i paneuropejskie), jednak wątpliwości wzbudziły kryteria ustalenia praktyk.

Ostatnim czwartym projektem prezentowanym podczas konferencji był projekt realizowany przez DGT *Lingua Franca: Chimera or Reality* (Unit for Multilingualism and Translation Studies). Pierwsza część prezentowała szerokie spektrum historycznej roli języków, takich jak: aramejski, grecki, łaciński, francuski, które pełniły podobną funkcję jak obecnie angielski. Druga część dotyczyła języka angielskiego, jego cech lingwistycznych, socjolingwistycznych i pragmatycznych, a także aspektów glottodydaktycznych oraz wpływu języka angielskiego na światową politykę i gospodarkę (De Swaan, Van Parijs, Grin, Yves, Crystal, Graddol). Najciekawsza część prezentacji dotyczyła charakterystyki języka angielskiego jako *lingua franca* (ELF) z punktu widzenia jego użytkowników. Badania wykazały uproszczenie struktur językowych na poziomie morfologiczno-syntaktycznym,

wzmoczoną redundancję oraz rewizję pojęcia ‘własności’ w odniesieniu do języka. Dla użytkowników język angielski był przede wszystkim narzędziem komunikacji, a nie środkiem identyfikacji, zaś jego główną cechą i zaletą była zarazem komunikacyjność i kreatywność, na przykład, poprzez wspólne tworzenie znaczeń.

Podsumowaniem konferencji była panelowa dyskusja oraz dyskusja plenarna nt. „Europa jedno- czy wielojęzyczna?”, w której wzięli udział: prof. Philippe Van Parijs (Uniwersytet Louvain), prof. Juliane House (Uniwersytet w Hamburgu), prof. Wolfgang Mackiewicz (Freie Universität Berlin) oraz Antonie Rauline (Bureau van Dijk, wykonawca trzeciego projektu). Profesor House w odniesieniu do czwartego projektu podkreśliła, że użytkownicy, dla których angielski nie jest językiem ojczystym, mogą również się z nim identyfikować, zaś język angielski może być czymś więcej niż „chaise du milieu” („middle chair”). Uczestnicy zgodzili się jednak co do tego, że pozycja języka angielskiego nie stanowi zagrożenia dla polityki wielojęzyczności Unii Europejskiej, a także dla roli tłumaczenia w UE. Pośrednicy językowi – tłumacze – ciągle odgrywają zasadniczą rolę w procesach komunikacji i integracji.

Relacja wideo z konferencji oraz szczegółowe sprawozdania z poszczególnych projektów dostępne są na stronie: http://ec.europa.eu/dgs/translation/publications/studies/index_en.htm

Anna Jopek-Bosiacka
Uniwersytet Warszawski

Die deutsche Sprache, Literatur und Kultur in (deutsch-polnischer) Interaktion: Międzynarodowa konferencja naukowa Stowarzyszenia Germanistów Polskich, Zielona Góra, 17–19 czerwca 2011 r.

Coroczna międzynarodowa konferencja naukowa Stowarzyszenia Germanistów Polskich, która odbyła się w Zielonej Górze w dniach 17-19 czerwca 2011 r., poświęcona była problemom języka niemieckiego oraz literatury i kultury niemieckiej w interakcji polsko-niemieckiej. Jej temat brzmiał: *Die deutsche Sprache, Literatur und Kultur in (deutsch-polnischer) Interaktion*. Organizatorem konferencji było Stowarzyszenie Germanistów Polskich wraz z Uniwersytetem Zielonogórskim.

Konferencja została otwarta przez Przewodniczącego Stowarzyszenia Germanistów Polskich, profesora Franciszka Gruczę, który na wstępie serdecznie powitał wszystkich przybyłych członków SGP, serdecznie przywitał gospodarzy spotkania, w szczególności reprezentującego Uniwersytet Zielonogórski Dziekana Wydziału Humanistycznego profesora Wojciecha Strzyżewskiego oraz Dyrektora Instytutu Filologii Germańskiej profesora Pawła Zimniaka. Następnie profesor Franciszek Grucza podziękował za przybycie i powitał gości honorowych: profesora Karla-Dietera Büntinga, laureata honorowej Statuetki SGP, czyli najwyższego odznaczenia tego stowarzyszenia, stanowiącego wyraz uznania wybitnych osiągnięć